

Aalborg Povelja

Charter of European Cities & Towns Towards Sustainability

(odobrena od strane učesnika Evropske konferencije o održivim gradovima u Aalborgu, Danskoj, 27. Maja 1994. godine)

- Dio I: Deklaracija: European Cities & Towns Towards Sustainability
Dio II: Kampanja održivih gradova Evrope (The European Sustainable Cities & Towns Campaign)
Dio III: Uključenost u proces Lokalna Agenda 21: Lokalni akcioni planovi u smjeru održivosti (Local Actions Plans Towards Sustainability)

DIO I:

Deklaracija: European Cities & Towns Towards Sustainability

I.1 Uloga evropskih gradova

Mi, evropski gradovi i mjesta, potpisnici Povelje, izjavljujemo da su kroz istoriju naši gradovi postojali i u okviru svih prošlih imperija i režima, i opstali kao centri socijalnog života, nosioci ekonomije, čuvari kulture, blaga i tradicije. Uz porodice i susjede gradovi su osnovni element društva i države. Gradovi imaju industrijske, trgovinske, obrazovne i vladine centre. Mi shvatamo da su nas naš sadašnji gradski način života, posebno načini podjele rada i funkcija, upotrebe zemljišta, saobraćaja, industrijske proizvodnje, poljoprivrede, i rekreativnih aktivnosti, kao i njegovi standardi učinili odgovornim za mnoge ekološke probleme sa kojima se čovječanstvo suočava.

Ovo se posebno odnosi na 80% evropskog stanovništva koje živi u gradskim sredinama.

Naučili smo da je sadašnji nivo upotrebe resursa u industrijskim zemljama neprihvatljiv s obzirom na trenutni broj stanovnika, kao i s obzirom na buduće generacije, bez uništavanja pripodnih bogatstava.

Ubijeđeni smo da održivi način života na planeti nije moguć bez održivih zajednica. Lokalne vlasti su blizu rješavanja ekoloških problema u bliskoj saradnji sa građanima i na osnovu podijeljene odgovornosti na svim nivoima u cilju dobrobiti za cijelo ljudsko društvo i prirodu. Dakle, gradovi su ključni "igrači" u procesu promjene načina života, proizvodnje i korišćenja.

I.2 Postavke i principi održivosti

Mi, gradovi i mjesta, shvatamo da nam ideja održivog razvoja pomaže da zasnujemo naše standarde življenja na postojećim kapacitetima prirode. Idemo za tim da usvojimo socijalnu pravdu, održivu ekonomiju i ekološku održivost. Socijalna pravda se neminovno mora zasnivati na ekonomskoj stabilnosti i jednakosti, koja iziskuje ekološku održivost.

Ekološka održivost podrazumijeva održavanje prirodnog bogatstva. Zahtijeva od nas da stopa upotrebe obnovljivih materija, vode i energije ne pređe nivo na kom ih prirodni sistem još uvijek može popuniti, i da stopa upotrebe neobnovljivih resursa ne pređe nivo na kom bi došlo do izmjene održivih obnovljivih resursa. Ekološka održivost takođe podrazumijeva da stopa emisije zagađenja ne pređe nivo kapaciteta koji vazduh, voda i zemljište mogu da apsorbuju.

Dalje, ekološka održivost iziskuje i biodiverzitet; ljudsko zdravlje; isto tako i kvalitet vazduha, vode i zemljišta koji odgovara standardima koji će obezbijediti zdravlje i dobrobit, kako ljudi, tako i životinjskog i biljnog svijeta.

I.3 Lokalne strategije u smjeru održivosti

Mi smo ubijeđeni da su grad ili mjesto najsposobniji da izvrše početni uticaj na mnoge socijalne, arhitektonske, ekonomske, političke prirodne resurse i ekološki disbalans, koji uništavaju naš savremeni svijet. Pošto je svaki grad drugačiji moramo pronaći svoje sopstvene načine da idemo u smjeru održivosti. Treba da integrišemo principe održivosti u sve naše politike i da ojačamo adekvatne lokalne strategije naših gradova i mjesta.

I.4 Održivost kao kreativni, lokalni proces koji traži balans

Mi, gradovi i mjesta, prepoznajemo da održivost nije ni vizija ni nepromenljivo stanje, već kreativan, lokalni proces koji traži izbalansiranost, a koji ulazi u sve oblasti lokalnog odlučivanja. To obezbjeđuje povratnu spregu u menadžment grada ili mjesta koji će svojim aktivnostima dovesti urbani ekosistem do balansa. Građenjem menadžmenta na osnovu informacija prikupljenih u takvom procesu obezbijediće se da grad radi kao jedinstvena cjelina i da se manifestuju uticaji svih značajnih subjekata. Kroz takav proces grad i njegovi građani će biti u mogućnosti da naprave izbor među informacijama. Kroz proces menadžmenta koji je zasnovan na održivosti, odluke će donositi ne samo oni koji predstavljaju interese trenutnih stekholdera već i oni koji predstavljaju interese budućih generacija.

I.5 Rješavanje problema putem spoljnih pregovora

Mi, gradovi i mjesta, prepoznajemo da grad ili mjesto ne mogu sebi dozvoliti da šire probleme na veće sredine ili da ih prenose u budućnost. Dakle, svaki problem ili disbalans unutar grada se mora lokalizovati (dovesti) do balansa na tom nivou, ili mora biti apsorbiran od nekog većeg entiteta na regionalnom ili nacionalnom nivou. Ovo je princip rješavanja problema putem spoljnih pregovora. Implementacija ovog principa će dati svakom gradu ili mjestu veliku slobodu da odrede prirodu svojih aktivnosti.

I.6 Gradska ekonomija koja vodi održivosti

Mi, gradovi i mjesta, shvatamo da je prirodno bogatstvo, kao što su atmosfera, zemljište, voda i šume, postalo limitirajući faktor našeg ekonomskog razvoja. Zbog toga mi moramo da investiramo u ovaj kapital. Prioriteti:

- Investiranje u očuvanje preostalog kapitala, kao što su zalihe vode, zemljište, staništa rijetkih vrsta.
- Podstaci rast prirodnog kapitala, tako što će se smanjiti sadašnji nivo eksploatacija (npr. obnovljive energije).
- Napori da se prirodni kapital oslobodi pritiska širenjem "obrađenog" prirodnog kapitala, kao što su parkovi unutar grada (oslobađaju šume od ljudi koji traže odmor u zelenilu).
- Porast upotrebe efikasnih proizvoda, kao što su energetske- efikasne zgrade, environmentaly friendly (ekološki prijateljski) saobraćaj.

I.7 Socijalna jednakost za urbanu održivost

Mi, gradovi i mjesta, smo svjesni da su siromašni najviše pogođeni ekološkim problemima (kao što je buka, zagađenje vazduha koje dolazi od saobraćaja, nezdrava domaćinstva, nedostatak otvorenog prostora) i da su najmanje sposobni da ih riješe. Nejednaka raspodjela dobara dovodi i do neodrživog ponašanja i istovremeno otežava njegovu promjenu. Naša je namera da integrišemo osnovne programe za ljudske socijalne potrebe sa ekološkim problemima, isto kao i programe za brigu o zdravlju, zaposlenosti, i domaćinstvima. Mi želimo da učimo iz ranijih iskustava održivog načina života, tako da budemo u mogućnosti da poboljšamo kvalitet života građana.

Trudićemo se da kreiramo poslove koji će doprinositi održivosti zajednice i tako dovesti do smanjenja nezaposlenosti. Hoćemo da kreiramo poslove za koje ćemo procijeniti da svaku poslovnu priliku čine održivom, kao i da podstaknemo dugoročne poslove i dugotrajne proizvode, koji su u skladu sa principima održivosti.

I.8 Načini održivog korišćenja zemljišta

Mi, gradovi i mjesta, shvatamo važnost efektivnog korišćenja zemljišta i razvijanja planskih politika od strane lokalnih vlasti, koje usvajaju strategijski ekološki pristup svim planovima. Treba da koristimo prednost ovog okvira za obezbjeđenje efikasnog javnog transporta i energije, koji povećavaju ponudu, a istovremeno održavaju razvoj u skladu sa ljudskim potrebama. Prilikom preduzimanja oba obnovljiva urbana programa, unutar urbanih sredina i u planiranju novih predgrađa, tražimo takvu mješavinu funkcija koja će smanjiti potrebu za kretanjem. Pojmovi izjednačenosti regionalnih nezavisnosti treba da nam omoguće uravnotežen protok između gradova i sela, i da spreče gradove da uglavnom eksploatišu resurse iz okolnih područja.

I.9 Održivi načini kretanja u urbanim sredinama

Mi, gradovi i mjesta, ćemo se truditi da unaprijedimo pristup i da održimo socijalna dobra i urbani način života, uz manje saobraćaja. Znamo da je za održive gradove imperativ da redukuju "nasilne" vidove kretanja i da zaustave nepotrebnu upotrebu motornih vozila. Treba da damo prioritet onim sredstvima transporta koja su ekološki pogodna (šetanje, bicikli, javni saobraćaj) i da uvođenje ovih sredstava bude centralna tačka prilikom izrade naših planova. Individualna motorna sredstva gradskog transporta treba da budu i imaju sekundarnu ulogu u obezbjeđenju pristupa lokalnim službama i prilikom održavanja ekonomskih aktivnosti grada.

I.10 Odgovornost za globalnu klimu

Mi, gradovi i mjesta, shvatamo da globalno zagrijavanje predstavlja veliki rizik za prirodu i životnu sredinu budućih generacija, i da iziskuje odgovarajuće mjere koje će prvo dovesti do stabilizacije, a zatim i do smanjenja efekta staklene bašte u atmosferi što je prije moguće. Podjednako je važno da se zaštite globalni resurs biomase, kao što su šume i fito-planktoni, koji igraju važnu, glavnu ulogu u kruženju ugljenika na zemlji. Smanjenje izduvnih gasova od fosilnog goriva zahtijeva politike i inicijative bazirane na usklađivanju alternativa i gradske sredine, kao energetskog ekosistema. Jedine održive alternative su obnovljivi energetski resursi.

I.11 Sprječavanje zatrovanosti ekosistema

Mi, gradovi i mjesta, smo svjesni da se sve više i više toksičnih i štetnih materija oslobađa u vazduhu, vodi, zemljištu, hrani, i predstavljaju sve veću prijetnju zdravlju ljudi i ekosistemima. Mi ćemo preduzeti sve napore da zaustavimo buduća zagađenja i spriječimo ih u startu.

I.12 Lokalna samouprava i preduslovi

Mi, gradovi i mjesta, smo ubijeđeni da imamo snagu, znanje i kreativni potencijal da razvijemo održive načine življenja i da napravimo od naših gradova održive gradove. Kao demokratski izabrani predstavnici naših lokalnih zajednica mi smo spremni da preuzmemo odgovornost za reorganizaciju naših gradova i mjesta u smjeru održivosti. Obim do kog će gradovi i mjesta moći da se šire u ovom smjeru zavisi od toga obima samoupravnih prava koja su data lokalnoj vlasti, u skladu sa principom subordinacije. Glavno je da se dovoljno moći ostavi vlasti na lokalnom nivou i da im se da solidna finansijska osnova.

I.13 Građani kao ključni akteri i uključenost zajednice

Mi, gradovi i mjesta, obavezali smo da prihvatimo Agendu 21, glavni dokument usvojen na Svjetskom samitu u Rio de Žaneiru, i da radimo sa svim sektorima naših zajednica- građanima, interesnim grupama, biznismenima- prilikom razvijanja naših LA 21 planova. Prihvatili smo odgovornost, na osnovu apela Petog ekološkog akcionog programa Evropske Unije " Prema održivosti" (European Union's Fifth Environmental Action Programme "Towards Sustainability"), da odgovornost prilikom implementacije programa bude podijeljena između svih sektora zajednice. S obzirom na to, mi ćemo zasnovati svoj rad na saradnji između svih aktera koji su uključeni. Osiguraćemo da svi građani i zainteresovane grupe imaju pristup informacijama i da su u mogućnosti da učestvuju u lokalnom procesu donošenja odluka. Pronaći ćemo mogućnosti za edukaciju i obuku u vezi sa održivosti, ne samo za široku javnost već i za izabrane predstavnike lokalnih vlasti i osoblje opštine.

I.14 Instrumenti i sredstva gradskog menadžmenta koji vode održivosti

Mi, gradovi i mjesta, zalažemo se da se u gradskom menadžmentu koriste politička i tehnička sredstva i instrumenti koji imaju ekosistemski prilaz. Iskoristićemo prednost širokog obima sredstava koji uključuje i one za: sakupljanje i prosleđivanje podataka o životnoj sredini, ekološko planiranje, regulaciju, ekonomiju, komunikaciju (kao što su direktive, takse, kazne), kao i mehanizme za podizanje javne svijesti, uključujući i učešće javnosti. Pokušaćemo da uspostavimo novi sistem budžeta za ekologiju.

Znamo da naše napore koji se odnose na pravljenje politike i kontrolu, posebno sistem ekološkog monitoringa, procjene uticaja, proračuna, uravnoteženja i izvještavanja moramo da zasnujemo na različitim vrstama indikatora, uključujući i one koji se tiču kvaliteta urbane sredine, protoka u urbanim sredinama, i kao najvažnijem- indikatoru održivosti gradskih sistema.

Mi, gradovi i mjesta, prihvatamo da je čitav niz politika i sistema, koji su doveli do pozitivnih ekoloških posledica, uspješno primijenjen u mnogim gradovima širom Evrope. Kako bilo, dok su ovi instrumenti vrijedna sredstva za reduciranje neodrživosti, oni ne mogu sami da promijene neodrživi smjer jednog društva. Ali još uvek, uz postojanje jake ekološke osnove, gradovi su u odličnoj poziciji da preduzmu važan korak u integraciji ovih politika i aktivnosti u upravljački proces radi održavanja lokalnih urbanih ekonomija u sveobuhvatnom procesu održivosti. U ovom procesu, pozivamo da se razviju sopstvene strategije, da se isprobaju u praksi i podijele iskustva.

DIO II

Evropska kampanja održivih gradova (The European Sustainable Cities & Towns Campaign)

Mi, evropski gradovi i mjesta, potpisnici ove povelje, treba da idemo zajedno naprijed u smjeru održivosti, kroz proces učenja iz iskustava i uspešnih lokalnih primjera. Treba da podstičemo jedni druge da se uspostavljaju dugoročni lokalni akcioni planovi (Lokalne Agende 21), čime ćemo ojačati saradnju među našim vlastima, i da povežujemo ovaj proces sa aktivnostima Evropske Unije, na polju gradskih sredina.

Pri tome mi iniciramo Evrosku kampanju održivih gradova, koja će podsticati i podržavati mjesta i gradove u njihovom radu u smjeru održivosti. Početna faza ove Kampanje će trajati dvije godine, i kada se ona uspješno završi treba da se održi Druga evropska konferencija o održivim gradovima (1996.godine).

Pozivamo sve lokalne vlasti, bilo gradove, mjesta ili okruge i svaku evropsku mrežu lokalnih vlasti da se pridruži ovoj Kampanji, tako što će potpisati i usvojiti ovu Povelju.

Molimo sve glavne mreže lokalnih vlasti Evrope da preuzmu koordinaciju Kampanje. Koordinacioni komitet će biti sastavljen od predstavnika ovih mreža. Aranžmani će se praviti za one lokalne vlasti koje nisu članice nijedne mreže.

Predviđamo da principijalne aktivnosti Kampanje budu sljedeće:

- obezbjeđenje međusobne podrške između evropskih gradova i mjesta prilikom kreiranja, razvoja i implementacije politika u smjeru održivosti
- sakupiti i širiti informacije o dobrim primjerima urađenim na lokalnom nivou
- promovisati principe održivosti i kod drugih lokalnih vlasti
- pridobiti nove potpisnike za Povelju
- organizovati godišnju "Nagradu održivi grad"
- formulisati političke predloge za Evropsku komisiju
- obezbijediti podatke za Izveštaj održivih gradova koji pravi Ekspertska grupa za gradske sredine
- podržati lokalne tvorce politike u implementaciji odgovarajućih preporuka i propisa Evropske Unije
- izdavanje biltena Kampanje

U cilju vršenja ovih aktivnosti mora se osnovati koordinacija Kampanje.

Moramo pozvati i druge organizacije da aktivno podrže Kampanju.

DIO III

Uključivanje u proces Lokalna Agenda 21: Lokalni akcioni planovi u smjeru održivosti

Mi, evropski gradovi i mjesta, potpisnici Povelje, potpisivanjem ove Povelje i pridruživanjem Evropskoj kampanji održivih gradova, založili smo se da uspostavimo konsenzus unutar naših zajednica o Lokalnoj Agendi 21, do kraja 1996.godine. Ovo će biti u skladu sa sa Poglavljem 28 Agende 21, koja je usvojena na Svjetskom samitu u Riu, juna 1992.godine. Putem naših lokalnih akcionih planova mi ćemo doprinijeti implementaciji Petog ekološkog akcionog programa Evropske Unije "Putem održivosti". Lokalna Agenda 21 treba da se razvija na osnovama datim u Dijelu I ove Povelje.

Predlažemo da proces pripremanja lokalnog akcionog plana treba da uključi sljedeće faze:

- prepoznavanje postojećih planskih i finansijskih okvira, kao i drugih planova i programa
- sistematska identifikacija problema i njihovih posledica, putem sredstava širokog konsultovanja javnosti
- utvrđivanje prioriternih ciljeva na osnovu identifikovanih problema
- kreiranje predstave o održivoj zajednici, putem učešća svih sektora društva u tome
- razmatranje i procjena alternativnih strategijskih mogućnosti
- uspostavljanje dugoročnog lokalnog akcionog plana u smjeru održivosti, koji uključuje ciljeve koji se mogu mjeriti
- planiranje implementacionog plana, što će uključiti i raspored i podjelu odgovornosti između partnera
- uspostavljanje sistema i procedura za monitoring i izvještavanje u vezi sa implementacijom plana.

Mi ćemo morati da preispitujemo adekvatnost i efikasnost međunarodnih sporazuma lokalnih vlasti za razvijanje procesa Lokalne Agende 21, koji uključuju i dugoročne lokalne akcione planove u smjeru održivosti. Možda će biti potrebni naponi da se poboljša organizovanost, preispitivanje političkih sporazuma, administrativna procedura, korporativni i interdisciplinarni rad, raspoloživi ljudski resursi i saradnja između vlasti, uključujući i društva i mreže.

Potpisano u Aalborgu, Danskoj, 27 Maja 1994